

НАШ ЈЕЗИК

ЛП св. 1

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

др Рајна ДРАГИЋЕВИЋ, др Јелена ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ,
др Весна ЛОМПАР, др Драгана МРШЕВИЋ РАДОВИЋ,
др Марина НИКОЛИЋ, др Мирослав НИКОЛИЋ,
др Борђе ОТАШЕВИЋ, др Милица РАДОВИЋ ТЕШИЋ,
др Стана РИСТИЋ, др Марина СПАСОЈЕВИЋ,
др Срето ТАНАСИЋ

Уредник
др СРЕТО ТАНАСИЋ

Секретар
др Марина Спасојевић

Рецензенти

др Марта Бјелетић, др Ана Голубовић, др Рајна Драгићевић, др Александра Марковић, др Александар Милановић, др Милица Радовић Тешић, др Стана Ристић, др Марина Спасојевић, др Срето Танасић, др Данко Шипка

Према мишљењу Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије бр. 413-00-1715/2001-01 ова публикација је од посебног интереса за науку.

НАШ ЈЕЗИК, часопис за српски књижевни језик, покренуло је 1932. г. Лингвистичко друштво у Београду, на челу са Александром Белићем, који је уредио седам књига предратне серије, као и девет књига и први двоброј десете књиге у новој, послератној серији часописа. Од 1960. до 1975. г. (књ. X/3–4–XXI/1–2) уредник часописа био је Михаило Стевановић, а у периоду од 1975. до 1996. г. (књ. XXI/3–XXX) Митар Пешикан. Часопис је од 1996. до 2005. г. (књ. XXXI–XXXVI) уређивао Мирослав Николић.

Наш језик излази у две годишње свеске, које чине једну књигу. Издаје га и прима рукописе Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, ел. пошта: isj@isj.sanu.ac.rs, nasjzikisjsanu@gmail.com.

Штампа: Birograf comp d.o.o., Атанасија Пуље 22, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

81

НАШ језик / уредник Срето Танасић. – Год. 1, св. 1 (1932/33) – год. 8, св. 1 (1941); Н. с. књ. 1, (1949/50)–. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 1932/33–1941; 1949/50– (Београд : Birograf comp). – 23 cm

Полугодишње

ISSN 0027-8084 = Наш језик

COBISS.SR-ID 615951

НАШ ЈЕЗИК

Књига ЛП

Св. 1 (2021)

САДРЖАЈ

Ч л а н ц и

- Реконструкција самогласника у критичком издању Његошевог спјева
Шћейан Мали (хетеровокалски дифтонзи)
(РАДМИЛО Н. МАРОЈЕВИЋ) 1–31
- Узвик или ономатопеја: карактеристике и функције
(ТАЊА Ч. МИЛОСАВЉЕВИЋ) 33–43
- Симетрија антонимске везе придева српског језика у тесту контроли-
саних асоцијација (МИЛЕНА М. ЈАКИЋ ШИМШИЋ) 45–61
- Емоционално-експресивни глаголи у српском језику (лексичко-
семантичка анализа) (АНА В. МИЛЕНКОВИЋ) 63–80

П р и л о г

- Лексема *йогода* у српском језику (ДРАГАНА М. РАТКОВИЋ) 81–91

Б и б л и о г р а ф и ј а

- Наш језик: bibliografia personalis* (I–VIII стара серија; I–LI нова серија)
(ВЛАДИМИР Б. ЖИВАНОВИЋ) 93–101

П р и к а з и

- Зборник радова *Нови ѝрилози срѣском ѝравоѝису*
(СЛОБОДАН Н. РЕМЕТИЋ) 103–107
- Милош Окука, *На ѝуѝевима сѝандардизације срѣског језика*
и усвајања Вуковог језика и ѝравоѝиса (АНА З. МАЦАНОВИЋ) 108–112
- Срето З. Танасић, *Прилози синѝакси срѣског језика*
(ЈЕЛЕНА М. ПАВЛОВИЋ ЈОВАНОВИЋ) 113–119
- Никола Рамић, *Дијалекатѝска ријеч* (ТАЊА Ј. ТАНАСКОВИЋ) 120–128
- Зборник *Маѝице срѣске за филологију и лингвистѝику LXIII*
(НАТАША М. МИЛАНОВ) 129–132

**Одлука Одбора за стандардизацију српског
језика**

Закон о родној равноправности је закон против српског језика 133–136

In memoriam

Милорад Радовановић (СРЕТО З. ТАНАСИЋ) 137–141

Радмила Жугић (ВЛАДАН З. ЈОВАНОВИЋ) 143–146

Уређивачка политика 147–156

Упутство за припрему рукописа за штампу 157–164

Оригинални научни рад
Примљено 4. априла 2021. г.
Прихваћено 10. јуна 2021. г.

ДРАГАНА М. РАТКОВИЋ*
(Институт за српски језик САНУ, Београд)**

ЛЕКСЕМА *ПОГОДА* У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

У раду се анализира именица *погода* у српском језику са циљем преиспитивања њеног порекла и њене лексикографске обраде, тј. да ли је позајмљена из руског и да ли је треба раздвајати у хомониме, како се то чини у неким лексикографским изворима.

Кључне речи: именица *погода*, српски језик, словенски језици, значења, употребна вредност, центар, периферија лексичког система.

1. Лексема рус. *погода*, блр. *пагода*, укр. *погода*; пољ. *pogoda*, чеш. *pohoda*, словач. *pohoda*; срп./схрв. *погода*, буг. *погода*; лит. *pagadà* спада у групу балтословенских речи са кореном **god-*, који, између осталог, има временско значење, али и значење угодности – 'оно што се жели' (исп.: Skok 1971–1974/I s.v. *gōd*; Воруś 2005 s.v. *pogoda*; ЕСУМ 1982–2012/I s.v. *год*; Фасмер² 1986–1987/I s.v. *год*; ЭСБМ 1978–2017/8 s.v. *пагода*; Bezlaј 1977–2005/I s.v. *góda*; SP 1974–2001/8 s.v. *godina*, *g'odъ* *g'oda*). Детаљну семантичку анализу породице речи са кореном **god-* даје Аленка Шивиц Дулар говорећи и о речи *погода* / *pogoda* / *pohoda* у руском,

* ratković1977@yahoo.com

** Овај рад финансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору бр. 451-03-9/2021-14, који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ.

Рад је настао на основу реферата „Лексема *погода* у српском језику у поређењу с руским и пољским“, саопштеног на конференцији *XX Славистическе чтения памяти проф. П.А. Дмитриева и проф. Г.И. Сафронова*, која је одржана 12–14. септембра 2018. на Филолошком факултету Универзитета у Санкт Петербургу (Русија). Пошто се зборник са тог скупа још није појавио, користим прилику да рад објавим на овом месту.

пољском, чешком и словачком (исп. Šivic-Dular 1999: 111, 117, 120), али, занимљиво, не и у белоруском и украјинском.

У речницима наведених словенских језика источне и западне групе потврђена су значења која се односе на временске услове (у пољском постоји још и метонимијско значење 'програм у коме се емитује временска прогноза'),¹ у речницима западнословенских језика и значења која реферишу на опште услове у којима се налази човек.² Притом, у речницима пољског и чешког језика временска значења се интерпретирају као примарна, док се у речнику словачког језика који смо консултовали предност даје значењу општих услова ('уопште повољни услови за пријатан осећај, задовољство, мир') у односу на временско значење ('лепо време').

Основна разлика између дате именице у језицима источне и западне групе, с једне стране, и језицима јужне групе, с друге стране, огледа се у употребној вредности дате лексеме. У језицима источне и западне групе то је стандардна лексема, док у језицима јужне групе она припада периферији,³ док се у значењу

¹ Исп.: 'состояние атмосферы (облачность, влажность, осадки, температура воздуха и т. п.) в данном месте, в данное время'; разг. 'хорошая погода'; обл. 'ненастье, непогода (обычно снег, дождь с сильным ветром)' (СРЯ 1957–1961/III s.v. *погода*); 'стан атмосферы ў данай мясцовасці'; 'добрае надвор'е' (ТСБМ 1977–1984/3 s.v. *пагода*); 'стан атмосфери (хмарність, вологість, опади, температура повітря і т. ін.) у даному місці, в даний час'; 'спокійний стан атмосфери (без хмар, опадів, вітру і т. ін.); діал. 'негода, сльота' (ТНСУМ 2004/2 s.v. *погода*); 'zespół zjawisk takich jak zachmurzenie, opady, temperatura, wiatr, występujących w jakimś czasie na jakimś terenie'; 'warunki atmosferyczne odznaczające się słońcem i brakiem opadów'; 'program, w którym prezentowana jest prognoza pogody - zespołu zjawisk atmosferycznych' (WSJP 2018/III s.v. *pogoda*); 'velmi příznivé počasí' (Travniček 1952 s.v. *pohoda*); 2. 'pekné, dobré počasie' (KSSJ 2003 s.v. *pohoda*).

² Исп.: 'стан дуча, одзначају се спокојем і радошчю жыцця'; 'sprzyjające warunki do działania określonych osób lub rozwoju określonych procesów albo zjawisk' (WSJP 2018/III s.v. *pogoda*); 'příznivý duševní stav, klid' (Travniček 1952 s.v. *pohoda*); 1. 'všestranne dobré podmienky na príjemné čítanie sa, spokojnosť, pokoj' (KSSJ 2003 s.v. *pohoda*).

³ Описни речник македонског језика (ТРМЈ 2003–2014/IV) дату лексему не бележи.

Речник словеначког књижевног језика (SSKJ 1970–1991/III) и словеначко-српскохрватски речник Јанка Јуранчића (Јуранчић 1981) бележи само прилог *pogódu* у изразу *biti pogodu* 'одговарати, свиђати се', док у словеначко-немачком речнику Макса Плетершника (Pleteršnik 2006/II) налазимо именицу мушког рода *pogòd* 'стање' и израз *o pogodu* 'условни рок'.

'стање у атмосфери, временске прилике' као стандардна користи лексема срп./сх., мак., буг. *време* / словен. *vréme*.

По А. Шивиц Дулар код именице *godъ преовлађују значења временских појмова (и то временских сегмената различитог трајања), која су блиско повезана с појмом повољности, погодности итд., што сугерише да је именица *godъ потекла од првобитног значења глагола **-goditi* 'погодити се' и да је њено значење било 'погодно време за погађање (око женидбе)'. То значење би могло бити исходиште за настанак временских (и с њима повезаних значења), као што су: 'празници (у зимском периоду)' > 'празник (уопште)', а затим 'период, време', 'година' и други краћи временски сегменти (исп. Šivic-Dular 1999: 122–123). Значење 'временске, тј. метеоролошке прилике' лексеме *време* развило се из представе о цикличној смени годишњих доба. Такво значење потиче од индоевропског корена корена **uert-* 'вртети, обртати се', где је одражена представа о кружном току времена одређеном соларним и лунарним циклусима у којима се правилно смеђују, *враћају* поједини тренуци дана, месеца и године (исп. Bezlaј 1977–2005/IV s.v. *vréme*). Лексему *невр(и)јеме*, као синоним лексеми *непогода*, Александар Лома у будућем *Приручном етимолошком речнику српског језика*, који је у припреми, интерпретира као калк према немачком *Unwetter, Ungewitter*, уз напомену да је народна употреба те речи и једина за коју Вук Караџић зна 'непогодан час': доћи у невријеме. У народним го-

Речници бугарског језика доносе као потврде именичке варијанте *погода* (ж. р.) и *погод* (м. р.). У изворима с почетка прошлог века (Геровъ 1895–1904/IV) *погѡдъ* се упућује на форму *погѡда* 'погодба, слога, мир'. *Бугарски етимолошки речник* (БЕР 1971–2010/V) бележи именице *погѡд* 'слагање, слога' и *погѡжба* (без акцента – прим. Д. Р.) 'договор'. У *Речнику рејѡких, засѡпарелих и дијалекајских речи у књижевносѡји XIX и XX века* (РРОДДЛ 1974) наведена је само форма женског рода у виду хомонима, који се интерпретирају на следећи начин: *погода*¹ и *погодба* заст. 'договор, сагласност'; 'препородни печат'; *погода*² заст. књиж. (рус. погода) 'време, атмосферско стање', са примером из дела Ивана Вазова. Речник бугарског језика на коме се ради у Институту за бугарски језик Бугарске академије наука (РБЕ 2001–2015/12) лексему *погода* такође наводи у виду хомонима, квалификујући их као застареле и дијалекатске речи, при чему изостаје временско значење: *погѡда*¹ заст. и дијал. 'слагање'; *погѡда*² дијал. 'жена која је погодна, одговарајућа за вољену, драгу, супругу, снаху; прилика'.

ворима сама реч *вр(и)јеме* може значити 'непогода', нпр. удари вријеме и вода, па све оно побри и потоци НПР.⁴ Међутим, шта је у српском и другим јужнословенским језицима допринело томе да се реч *йогода* у значењу временских прилика помери на лексичко-семантичку периферију, а да централно место у лексичком систему заузме именица *време / vreme* остаје отворено питање на које треба да одговори посебно истраживање.⁵

2. Именица *йогода* у српском језику није била предмет лингвистичке пажње. О њој, колико нам је познато, говори само Милана Радић Дугоњић и то са лексиколошко-контрастивног аспекта, у студији *Међујезички хомоними и йароними у руском и српскохрватском језику*. Према овој ауторки, именице рус. *погода* и срп. *йогода* припадају категорији лексема два језика које се налазе у формално-семантичкој опозицији на основу општег семантичког фона, односно сфере, а у оквиру тога у тип речи са максимално истоветном формалном страном уз постојање заједничког семантичког множиоца. Притом, под максималном истоветношћу формалне опозиције ауторка подразумева максимално поклапање звучне и графичке ознаке међујезичких лексема (исп. Радић-Дугоњић 1991: 99–101).

У овом раду се разматра лексема *йогода* у српском језику са циљем преиспитивања њеног порекла и њене лексикографске обраде, тј. да ли је позајмљена из руског и да ли је треба раздвајати у хомониме, како се то чини у неким лексикографским изворима.

2.1. Лексему *йогода* Вук Караџић не бележи у *Српском рјечнику* (Караџић⁴1935). У шестотомном *Речнику српскохрватског*

⁴ Захваљујем А. Ломи на уступљеној радној верзији одреднице *нейогода*.

⁵ Постоје лингвистичка истраживања која су се бавила овом проблематиком – појавом да прасловенска реч у једном језику добије статус стандардне, а у суседном сродном супстандардне лексеме (исп. Иванова 2004: 118) односно питањем унутарсловенских изолекси (исп. нпр. Трубачев 2004). За решење нашег питања нарочито су релевантна истраживања Никите Толстоја, који с једне стране разматра географску распрострањеност и семантику схрв. лексема *дажд – киша – година – време* поредећи их са рус. *погода* (Толстој 1997б), а с друге предлаже модел семантичког микропоља *дождь – погода – время – год – час*, који би се могао применити на материјалу било ког словенског дијалекта (Толстој 1997а).

књижевног и народног језика Матице српске (и Матице хрватске) (РМС(–МХ) 1967–1976/IV) именица *йогода* оквалификована је као „рус.(изам)“ и „заст.(арела)“ реч⁶ са две семантичке реализације: 1. ’прилике, стање у атмосфери, време’ и 2. ’околности, прилике, услови, увјети’. Једнотомни *Речник српскога језика* Матице српске (РСЈ 2007) ову лексеми не бележи. *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ (РСАНУ 1959–2019/XXI) наводи хомониме: *йогода*¹, који се интерпретира: „(према рус. *йогода*)“ и квалификује као „заст.(арела)“ реч, и *йогода*², који се наводи као аутохтона, српска реч, са квалификатором „покр.“, и то само у изразу *имати (наћи) некога у йогоду* ’имати (наћи) некога по вољи’, чију потврду пружа народна песма из околине Књажевца, записана у збирци народних речи Властимира Станимировића из 1899. г. Поред та два хомонима наведена је и варијанта мушког рода, *йогод*, са квалификатором „заст.“, чије значење одговара примарном значењу лексеми *йогода*¹ (в. даље).

Оваква интерпретација у *Речнику српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ захтева извесне корекције.

Пошто су *йогода*¹ и *йогода*² истог крајњег порекла (што показује студија А. Шивиц Дулар), сматрамо да није оправдано раздвајати дату лексеми у хомониме. У том случају, покрајинско значење, илустровано потврдом из народне песме с почетка прошлог века, не би могло подржати интерпретацију да је ова лексема у потпуности русизам.

⁶ „Русизам је у ширем смислу реч која је из руског или преко руског језика ушла у неки други језик и постала део његовог лексичког фонда сачувавши јаку везу са полазном лексемом у руском језику било на плану језичке форме, било на плану језичког садржаја, због чега је говорници представници језика примаоца доживљавају као страну, одређујући се понекад тако према њој у говору (избегавајући је или је, напротив, користећи ради посебне стилизације исказа)“ (Пипер 1997: 214–215).

Као одговор на питање да ли се ради о застарелом облику речи или речи са застарелим значењем / значењима сматрамо оправданим терминолошко решење Александра Милановића, према коме се „за тај хипонимски низ, који би чинила три елемента (*лексички архаизам, историзам, засипарела реч*) као једини хипероним, намеће решење идентично једном елементу – *засипарела реч*“ (Милановић 2006: 299).

2.2. Семантичка структура лексеме *йòгода*¹ у Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ знатно је разуђенија него у Речнику српскохрватског књижевног и народног језика Матице српске (и Матице хрватске). Два значења наведена у шестотомном речнику у другом речнику су семантички нијансирана, тако да њихова хијерархија изгледа овако: 1. а. 'атмосферске, временске прилике у одређеном тренутку и на одређеноме месту, време'; б. 'уопште клима, климатски услови'; в. 'лепо време'; г. 'атмосферска појава'; д. 'неповољне временске прилике, временска непогода, невреме, олуја'; 2. (обично у мн.) 'животне околности, прилике; повољне животне прилике', а издвојен је и израз *йòгода времена* 'атмосферске, временске прилике у одређеном тренутку и на одређеноме месту, време'.

Бројни дијалекатски речници српског језика (Елезовић 1935/1998; Митровић 1984; Живковић 1987; Томић 1989; Реић–Вацлија 1990; Станић 1990–1991/2; Марковић 1986 и Марковић 1993; Вујичић 1995; Ћупић–Ћупић 1997; Златановић 1998; Бојанић–Тривунац 2002; Динић 2008; Стојановић 2010; Букумирић 2012; Стијовић 2014; Златковић 2014/II; Бојиновић 2015; Златковић 2017; Ћирић 2018) не наводе ову лексему, што само говори о њеном периферном месту у лексичком систему српског језика. Међутим, наведени пример из народне песме из околине Књажевца представља драгоцен податак да је она ипак постојала у народним говорима, у којима је оставила трага крајем XIX века.

Иако ни *Рјечник из књижевних сѝарина српских* (Даничић 1863–1864/1975) не бележи ту лексему, о њеној присутности у историји српско(хрватско)г језика сведочи *Рјечник хрватскога или српскога језика* (RJAZU 1880–1976/X), који бележи варијанте оба рода: *йòгод*, у значењима: 'погодба, увјет' (са примерима из дела Шимуна Будинића, из XVI века, и Петра Соркочевећа, из XVIII в.); 'згода' (Шимун Будинић, XVI в.), 'пријазан' (речник Della Bella, XVIII в.); 'угодност' (Шишко Менчетић и Доминко Златарић, XVI в., и Јурај Бараковић, XVII в.) и *йòгода* 'слога' (Јеролим Кавањин, XVIII в.); 'угодност' (Доминко Златарић, XVI в.), 'погодба, увјет' (речници: Фауста Вранчића, XVI в., Јакоба Микаља, XVII в., Della Bella, Ивана Белостенца и Андрије Јамбрешића, XVIII в., као и дела Ивана Тонка Мрнавића, XVII в., и Јеролима Кавањина, XVIII

в.). Именица *погода* у овом речнику забележена је и у временским значењима ('време, атмосферске прилике' и 'лепо време'). Најстарију забележену потврду значења које реферише на време пружају два примера из дела Прокопија Болића из 1816. г., ексцерпирана из *Речника српскога и немачкога језика* Ђорђа Поповића. То су уједно једини примери који илуструју значење 'време, атмосферске прилике', док за значење 'лепо време' потврду пружа немачко-хрватски речник Богуслава Шулека из 1860. г.

Наведена слика семантичких реализација лексеме *погод(а)* говори у прилог томе да је мало вероватан руски утицај код свих значења, сем у значењу које се односи на време. На такав закључак указује и заступљеност ове лексеме у значењу општих услова у којима се налази човек, које је потврђено у дијалектима бугарског језика односно у словеначком језику, где руски језик нема знатног уплива. Стога сматрамо да је квалификатор „(према рус. погода)“ оправдано ограничити само на семантичке реализације које реферишу на време, временске прилике, односно да у обради дате лексеме у некој од следећих верзија *Речника српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ треба применити одредбу из 54. члана *Упутства за обраду* тог речника, која гласи: „Уколико је нека домаћа реч добила извесно значење под утицајем неког страног језика (обично словенског), навести порекло само код дотичног значења нпр. / **наказа** ... (према рус. наказание) *казна*. / **дати** ... (према нем. *hassen*) ... Дао те је поздравити“.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- БЕР 1971–2010: *Бљгарски етимологичен речник*, I–VII, Софија: Издателство на Бљгарската академија на науките.
- Бојанић–Тривунац 2002: Михаило Бојанић, Растислава Тривунац, Рјечник дубровачког говора, *Српски дијалектолошки зборник XLIX*, Београд, 1–458.
- Бојиновић 2015: Милош Бојиновић, Рјечник гламочког говора, *Српски дијалектолошки зборник LXII*, Београд, 1–246.
- Букумирић 2012: Милета Букумирић, *Речник говора северне Мейохоје*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Вујичић 1995: Милош Вујичић, *Рјечник говора Проиђења (код Мојковца)*, Подгорица: Црногорска академија наука и умјетности.

- Геровъ 1895–1904: Найден Геровъ, *Рѣчникъ на българскый языкъ сън тълкувание рѣчы-ты на българскы и на русскы*, I–V, Пловдивъ.
- Даничић 1863–1864/1975: Ђура Даничић, *Рјечник из књижевних сѣарина срѣских*, 1–3, Београд: Државна штампарија; Београд: Вук Караџић.
- Динић 2008: Јакша Динић, *Тимочки дијалекајски речник*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Елезовић 1932, 1935/1998: Глигорије Глиша Елезовић, *Речник косовско-мѣтохиског дијалекѣа*, 1–2, Београд, 1932, 1935; Приштина: Институт за српску културу – Културна манифестација „Глигорије Глиша Елезовић“ – Народна и универзитетска библиотека.
- ЕСУМ 1982–2012: *Етимологичниј словник украинској мови*, I–VII, Кијв: Наукова думка.
- Живковић 1987: Новица Живковић, *Речник ѣиројског говора*, Пирот: Музеј Понишавља – Пирот.
- Златановић 1998: Момчило Златановић, *Речник говора јужне Србије*, Врање: Учитељски факултет.
- Златковић 2014: Драгољуб Златковић, *Речник ѣиројског говора*, I–II, Београд: Службени гласник.
- Златковић 2017: Драгољуб Златковић, Допуна Речнику пиротског говора, *Срѣски дијалекѣолошки зборник LXIV*, Београд, 603–993.
- Иванова 2004: Ценка Иванова, *Близки и различни јужнославјански езикови проекѣи*, Велико Търново: Универзитетско издателство „Св. Кирил и Методиј“.
- Караџић ⁴1935: Вук Караџић, *Срѣски рјечник*, Београд: Штампарија Краљевине Југославије.
- Марковић 1986: Миодраг Марковић, Речник народног говора у Црној Реци, I, *Срѣски дијалекѣолошки зборник XXXII*, Београд, 243–500.
- Марковић 1993: Миодраг Марковић, Речник народног говора у Црној Реци, II, *Срѣски дијалекѣолошки зборник XXXIX*, Београд 1993, 149–398.
- Милановић 2006: Александар Милановић, Статус појма и термина *лексички архаизам* у србистици, *Научни сасѣанак славистиа у Вукове дане* 35/1, Београд, 293–303.
- Митровић 1984: Брана Митровић, *Речник лесковачког говора*, Лесковац: Библиотека Народног музеја у Лесковцу.
- Пипер 1997: Предраг Пипер, Русизми у српскохрватским речницима. Принципи адаптације. Речник, *Филолошки ѣреглед XXIV/1–2*, Београд, 212–216.
- Радић-Дугоњић 1991: Милана Радић-Дугоњић, *Међујезички хомоними и ѣароними у руском и срѣскохрвајском језику*, Београд: Дечје новине.
- РБЕ 2001–2015: *Речник на българския език*, 1–15, София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“.

- ПРОДДЛ 1974: *Речник на редки, остарели и диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*, София: БАН.
- РМС(–МХ) 1967–1976: *Речник српскохрватског књижевног језика*, I–III, Нови Сад: Матица српска – Загреб: Матица хрватска, IV–VI, Нови Сад: Матица српска.
- РСАНУ 1959–2019: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, I–XXI, Београд: Српска академија наука и уметности – Институт за српски језик САНУ.
- РСЈ 2007: *Речник српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- СРЯ 1957–1961: *Словарь русского языка*, I–IV, Москва: Академия наук СССР – Институт русского языка.
- Станић 1990–1991: Милија Станић, *Ускочки речник*, 1–2, Београд: Научна књига.
- СТИЈОВИЋ 2014: Рада Стијовић, *Речник Васојевића*, Београд: Чигоја штампа.
- СТОЈАНОВИЋ 2010: Радосав Стојановић, Црнотравски речник, *Српски дијалектолошки зборник LVII*, Београд, 23–1060.
- ТНСУМ 2004: *Тлумачний новий словник української мови*, 1–3, Київ: Видавництво „Аконит“.
- ТОМИЋ 1989: Миле Томић, *Речник радимског говора, Српски дијалектолошки зборник XXXV*, Београд, 1–173.
- ТОЛСТОЈ 1997а: Никита Ильич Толстой, Из опытов типологического исследования славянского словарного состава I, у: Н.И. Толстой, *Избранные труды. I. Славянская лексикология и семасиология*, Москва: Языки русской культуры, 44–69.
- ТОЛСТОЈ 1997б: Никита Ильич Толстой, Из географии славянских слов. [1. 'Дождь'. 2. 'Саламандра'], у: Н.И. Толстой, *Избранные труды. I. Славянская лексикология и семасиология*, Москва: Языки русской культуры, 122–143.
- ТРМЈ 2003–2014: *Толковен речник на македонскиот јазик*, I–VI, Скопје: Институт за македонскиот јазик „Крсте Мисирков“.
- ТРУБАЧЕВ 2004: Олег Николаевич Трубачев, О составе праславянского словаря (проблемы и задачи), у: Олег Николаевич Трубачев, *Труды по этимологии. Слово. История. Культура*, 1, Москва: Языки славянской культуры, 260–297.
- ТСБМ 1977–1984: *Тлумачальны слоўнік беларускай мовы*, 1–5, Мінск: Беларуская энцыклапедыя.
- ТИРИЋ 2018: Љубисав Тирић, Речник говора Лужнице, *Српски дијалектолошки зборник LXV/2*, Београд, 15–1166.
- ЋУПИЋ–ЋУПИЋ 1997: Драго Ћупић, Желько Ћупић, Речник говора Загарача, *Српски дијалектолошки зборник XLIV*, Београд, 3–574.

- Фасмер ²1986–1987: Макс Фасмер, *Этимологический словарь русского языка*, I–IV, перевод с немецкого и дополнения О.Н. Трубачева, Москва: Прогресс.
- ЭСБМ 1978–2017: *Этымалагічны слоўнік беларускай мовы*, 1–14, Мінск: Беларуская навука.

*

- Bezljaj 1977–2005: France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika*, I–III, Ljubljana: Mladinska knjiga, IV, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Boryś 2005: Wiesław Boryś, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Jurančić 1981: Janko Jurančić, *Slovensko-srbskohrvatski slovar: slovensko-hrvatskosrpski rječnik: slovenačko-srpskohrvatski rečnik*, Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- KSSJ 2003: *Krátky slovník slovanského jazyka*, Bratislava: Veda, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Peić–Grgo 1990: Marko Peić, Grgo Bačlija, *Rečnik bačkih Bunjevaca*, Novi Sad: Matica srpska – Subotica: „Subotičke novine“.
- Pleteršnik 2006: Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar*, I–II, ur. Metka Furlan, Ljubljana: ZRC SAZU.
- RJAZU 1880–1976: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Skok 1971–1974: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- SP 1974–2001: *Słownik prasłowiański*, 1–8, red. Franciszek Sławski, Wrocław: Ossolineum.
- SSKJ 1970–1991: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, I–V, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in imetnosti, Inštitut za slovenski jezik.
- Travniček ⁴1952: František Trávniček, *Slovník jazyka českého*, Praha: Slovanské nakladatelství.
- Šivic-Dular 1999: Alenka Šivic-Dular, *Besedna družina iz korena *god- v slovanskih jezikih*, Ljubljana: Založba ZRC.
- WSJP 2018: *Wielki słownik języka polskiego*, I–V, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Драгана М. Ратковић

ЛЕКСЕМА *ПОГОДА* В СЕРБСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

В работе анализируется существительное *погода* в сербском языке в целях пересмотра ее происхождения и ее лексикографической обработки, т. е. рассматривается произошла ли она из русского языка и следует ли выделять ее в омонимы, как показано в некоторых существующих лексикографических источниках. Автор считает, что квалификатор „(согласно рус. погода)“ надо употреблять только в семантических реализациях, реферирующих к погоде, погодным условиям, а также что методологически обосновано не разделять данную лексему в омонимы.

Ключевые слова: существительное *погода*, сербский язык, славянские языки, используемая ценность, центр, периферия лексической системы.